

Regina Brett

BOG NIKAD NE TREPĆE

NAKLADNIK

Poetika j.d.o.o.

e-mail: infopoetika@gmail.com

ZA NAKLADNIKA

Katarina Uskoković

UREDNIK

Davor Uskoković

PRIJEVOD

Mirjana Paić-Jurinić

KOREKTURA

Vlatka Venos

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Blid

PRIPREMA NASLOVNICE

Studio 2M

TISAK

Znanje d.o.o.

Zagreb, rujan 2020.

NASLOV IZVORNIKA

God Never Blinks. 50 Lessons for Life's Little Detours

© 2010 by Regina Brett

“This edition published by arrangement with Grand Central Publishing,
New York, New York, USA.

All rights reserved.”

© za hrvatsko izdanje Poetika j.d.o.o., 2020.

Sva prava pridržana. Ova je knjiga zaštićena autorskim pravima i ne smije se ni djelomično reproducirati, pohraniti u sustavu za reproduciranje, niti prenositi u bilo kojem obliku i na bilo koji način bez dopuštenja izdavača.

ISBN 978-953-59479-5-0

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001072020.

REGINA BRETT

**BOG
NIKAD
NE TREPĆE**

**50 LEKCIJA
ZA TEŠKE TRENUTKE
U ŽIVOTU**

POETIKA

*Za Asher i Juliju
s kojima sve počinje i završava*

Sadržaj

Uvod.....	11
<i>Pedeset lekcija</i>	15
Lekcija 1 <i>Život nije pravedan, ali i takav je dobar</i> ..	17
Lekcija 2 <i>Kad ne znate kako dalje, samo učinite sljedeći korak</i>	21
Lekcija 3 <i>Život je previše kratak, zato ga nemojte tratiti na mržnju</i>	27
Lekcija 4 <i>Ne shvaćajte sebe previše ozbiljno. Ni drugi to ne čine</i>	31
Lekcija 5 <i>Svaki mjesec plaćajte dugove na kreditnim karticama</i>	37
Lekcija 6 <i>Ne morate pobijediti u svakoj raspravi. Složite se da se ne slažete</i>	42

- Lekcija 7 *Plaćite u društvu. Lakše je od plaća u samoći..... 48*
- Lekcija 8 *Smijete se naljutiti na Boga. On to može podnijeti 53*
- Lekcija 9 *Najvažniji spolni organ jest mozak..... 59*
- Lekcija 10 *Bog nam nikada ne daje više nego što možemo nositi 65*
- Lekcija 11 *Sklopite mir sa svojom prošlosti da vam ne bi upropastila sadašnjost..... 70*
- Lekcija 12 *Vaša djeca smiju vidjeti da plaćete 76*
- Lekcija 13 *Ne uspoređujte svoj život sa životima drugih. Ne možete znati što im sudbina nosi 81*
- Lekcija 14 *Ako vezu morate tajiti, ne trebate u njoj ostati..... 87*
- Lekcija 15 *Sve se može promijeniti u tren oka. Ali ne brinite se: Bog nikad ne trepće ... 92*
- Lekcija 16 *Život je previše kratak da biste se sažalijevali. Ili ćete živjeti, ili umirati ... 97*
- Lekcija 17 *Možete se nositi sa svime što vam se dogodi ako se usredotočite na sadašnji trenutak, umjesto da razmišljate unaprijed 102*
- Lekcija 18 *Pisac je onaj tko piše. Želite li biti pisac, pišite..... 107*
- Lekcija 19 *Nikada nije kasno za sretno djetinjstvo. Ali to djetinjstvo ovisi samo o vama, ni o kome drugome 113*

- Lekcija 20 *Kada je u pitanju ono što u životu volite, ne prihvaćajte odgovor “ne”* 120
- Lekcija 21 *Zapalite svijeće, stavite lijepu posteljinu, odjenite elegantno rublje. Ne čekajte posebnu prigodu – današnja prigoda je dovoljno posebna.*..... 126
- Lekcija 22 *Dobro se pripremite, a potom se prepustite.*..... 132
- Lekcija 23 *Budite ekscentrični već sada. Nemojte čekati starost da počnete nositi ljubičastu.*..... 137
- Lekcija 24 *Čim dobijete prvu plaću, 10 posto počnite štedjeti za mirovinu.*..... 143
- Lekcija 25 *Nitko drugi nije odgovoran za vašu sreću. Vi ste menadžer vlastite sreće.*.... 148
- Lekcija 26 *Svaku takozvanu katastrofu popratite riječima: “Hoće li za pet godina ovo uopće biti važno?”*..... 153
- Lekcija 27 *Uvijek odaberite život* 159
- Lekcija 28 *Oprostite svakome sve.*..... 164
- Lekcija 29 *Nije vaša stvar to što misle o vama* 170
- Lekcija 30 *Vrijeme liječi gotovo sve. Daj mu vremena.*..... 177
- Lekcija 31 *Bez obzira na to koliko je situacija dobra ili loša, promijenit će se.*..... 183
- Lekcija 32 *Kad se razbolite, neće se o vama brinuti vaš posao, nego prijatelji. Čuvajte prijateljstva.*..... 189

- Lekcija 33 *Vjerujte u čuda* 194
- Lekcija 34 *Bog vas voli zato što je Bog, a ne zbog ičega što ste učinili ili niste učinili* ... 198
- Lekcija 35 *Ono što te ne ubije, zaista te ojača* 204
- Lekcija 36 *Umrijeti mlad – to izgleda dobro samo u filmovima. Starost je definitivno bolja* .. 210
- Lekcija 37 *Vaša djeca imaju samo jedno djetinjstvo. Neka im bude nezaboravno* 216
- Lekcija 38 *Neovisno o vjeri, čitajte Knjigu psalama. Naći ćete u njima sve ljudske emocije* .. 222
- Lekcija 39 *Izađite iz kuće svakoga dana. Čuda samo čekaju da ih otkrijete*..... 227
- Lekcija 40 *Kad bismo svoje probleme usporedili s problemima drugih ljudi, ne bismo se htjeli mijenjati*..... 232
- Lekcija 41 *Nemojte život promatrati. Sudjelujte u njemu aktivno i potpuno iskoristite svaki trenutak* 238
- Lekcija 42 *Odbacite sve što nije korisno, lijepo ili radosno*..... 242
- Lekcija 43 *U konačnici, važno je to da ste voljeli* .. 246
- Lekcija 44 *Zavist je gubitak vremena. Već imate sve što vam je zaista potrebno* 251
- Lekcija 45 *Najbolje tek dolazi*..... 256
- Lekcija 46 *Nije važno kako se osjećate: ustanite, odjenite se i obavite što treba* 266

Lekcija 47	<i>Dišite. To vas umiruje.....</i>	271
Lekcija 48	<i>Ako ne tražite, nećete ni dobiti.....</i>	276
Lekcija 49	<i>Popustite.....</i>	282
Lekcija 50	<i>Život nije dar s ukrasnom vrpcom, ali ipak je dar</i>	289
Poruka čitatelju		297
Zahvale		299

Uvod

Moja prijateljica Kathy poslala mi je jednom izvadak iz knjige *Maslačkovo vino*. U knjizi Raya Bradburyja o jednom davnom ljetu, jedan se dječak naglo razboli. Nitko ne zna što mu je. Jednostavno, smlavio ga je život. Čini se da mu nitko ne može pomoći, a onda se pojavi gospodin Jonas, staretinar.

Šapuće dječaku usnulom na ležaju postavljenom u dvorištu. G. Jonas kaže mu da bude miran i da sluša, posegne rukom i ubere sa stabla jabuku. Ostaje dovoljno dugo da dječaku kaže tajnu koju nosi u sebi, tajnu koju sam, ne znajući za to, nosila u sebi i ja. Neki ljudi od rođenja su osjetljiviji od drugih. Poput osjetljiva voća,

lakše se oštete, češće plaču i tuga ih prati od najmladih dana. Gospodin Jonas sve to zna jer je i on jedan od njih.

Riječi pobude nešto u dječaku i on se oporavi.

I u meni su te riječi nešto pobudile. Neke je ljude lakše raniti. Ja sam jedna od njih.

Trebalo mi je četrdeset godina da nađem sreću i da je prigrlim.

Uvijek sam imala osjećaj da je u trenutku mojeg rođenja Bog upravo trepnuo. Propustio je trenutak i nikada nije saznao da sam došla na svijet. Moji su roditelji imali jedanaestero djece. Premda prema roditeljima i svojih petero braće i pet sestara gajim duboku ljubav, katkada se osjećam izgubljeno. Kao što je Kathy često isticala, činilo se da sam najslabija u stadu. Kad mi je bilo šest godina zbunile su me časne, sa šesnaest sam bila izgubljena duša sklona alkoholu, sa dvadeset jednom neudana majka. Tek sam s trideset završila fakultet, punih osamnaest godina bila sam samohrana majka, i na kraju sam u četrdesetoj postala supruga muškarca koji me nosio na rukama.

A potom, s četrdeset jednom, oboljela sam od raka. Borila sam se s njim godinu dana, protiv njega, potom se godinu dana oporavljala od borbe.

A potom, kada sam navršila četrdeset pet, ležala sam u krevetu i razmišljala o svemu što me život naučio. Bila sam prepuna ideja, više nisam mogla misli držati u sebi. Ruka je te misli sama prenijela na papir. Prepisala

sam ih na računalu i pretvorila u ciklus kolumni o 45 lekcija kojima me život naučio. Mojem se uredniku nije svidjelo. Kao ni njegovu šefu. Zamolila sam ih da članke ipak objave. Čitatelji časopisa *Plain Dealer* u Clevelandu zavoljeli su ih.

Rak mi je dao odvažnost da se postavim prema šefovima. Onaj tko je imao rak, tko je poslije kemoterapije i zračenja izgubio snagu, kosu i apetit, zna da mu se u životu ne može dogoditi ništa gore. Kada sam proslavila četrdeset pet godina, to je bila moja pobjeda. Zbog raka dojke sumnjala sam da će brojač prijeđenih kilometara doći tako daleko. Tri moje tetke umrle su od raka sa 42, 44 i 56 godina, pa mi izgledi nisu bili najbolji.

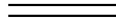
Ali ja sam još živa. Kada sam navršila pedeset godina, dopisala sam pet novih lekcija, a časopis je opet objavljivao moju kolumnu. I tada se dogodilo nešto nevjerovatno. Ljudi u cijeloj zemlji počeli su jedni drugima slati moje članke. Župnici, medicinske sestre i socijalni radnici tražili su kopije tekstova kako bi ih objavljivali u letcima, crkvenim biltenima i lokalnim novinama. Povezivali su ljude svih religija, kao i one koji ne vjeruju. Iako se u nekim lekcijama govori o Bogu, čitatelji su u njima našli univerzalne istine. Pisali su mi agnostici i ateisti, koji su popis lekcija nosili u novčanicima, držali ih na radnome mjestu i lijepili magnetićima na hladnjak. Moje lekcije objavljuju na blogovima i mrežnim stranicama diljem svijeta. Otkako kolumna izlazi, svakoga tjedna dolaze e-mailovi s molbom za primjerak, od ljudi iz cijeloga

svijeta, od Australije do Zanesvillea u Ohiju. Taj je ciklus kolumna najpopularniji od svih koje sam objavila u svoje dvadeset četiri godine novinarske karijere.

Većina ovih tekstova objavljena je prvo u časopisu *Plain Dealer* ili u *Beacon Journalu*. Neki su od njih novi.

Ove su lekcije dar koji sam dobila od života, a ja ga darujem vama.

*Pedeset
lekcija*

LEKCIJA

1

*Život nije pravedan,
ali i takav je dobar*

Kapica se uvijek vraćala, malo iznošenija, ali snažnija nego ikada.

Sve je započelo s Frankom.

Prošla sam prvi ciklus kemoterapije i nisam se mogla pomiriti s tim da ću biti ćelava. Onda sam ugledala momka koji je nosio bejzbolsku kapicu s natpisom: ŽIVOT JE DOBAR.

Meni se takvim nije činio, uskoro je trebao biti još gori, pa sam pitala momka odakle mu kapica. Dva dana poslije Frank je prešao cijeli grad, dovezao se do moje kuće i dao mi jednu kapicu. Frank je čudesan čovjek.

Po zanimanju je soboslikar, a u životu se vodi jednim jednostavnim geslom: *Mogu*.

Ono ga podsjeća na to da bude zahvalan za sve. Umjesto da kaže: “Danas moram na posao”, Frank sebi kaže: “Mogu na posao”. Umjesto da kaže: “Moram u trgovinu”, on jednostavno ode. Umjesto da kaže: “Moram odvesti djecu na trening”, odvede ih. To pravilo vrijedi za sve situacije.

Možda kapica ne bi imala takvu moć da je bila na nekome drugome, a ne na Franku. Bila je mornarsko plava, s ovalnom našivkom na kojoj je bijelim slovima pisala njegova poruka.

Iako nepravedan, moj život jest bio dobar. Iako mi je kosa ispala, iako sam bila slaba i bez obrva. Umjesto da nosim periku, nosila sam tu kapicu — to je bio moj odgovor na rak, moja privatna oglasna ploča za cijeli svijet. Ljudi otvoreno zure u ženu ćelave glave. Moja kapica je bila moja poruka njima.

Postupno sam se oporavila, kosa je opet narasla i Frankov dar sam spremila u ormar. Ležala je ondje dok moja prijateljica nije oboljela od raka i pitala me za šiltericu koju sam nosila. I ona je htjela takvu. Na početku se nisam htjela rastati od svoje kape. Bila mi je poput amuleta, pružala mi je osjećaj sigurnosti. Ali morala sam je dati dalje, inače bi mogla prestati donositi sreću. Prijateljica mi je obećala da će ozdraviti i dati je sljedećoj ženi. Umjesto toga kapu je vratila meni kako bih je ja dala nekoj drugoj ženi koja se bori s rakom.

Prozvale smo je kemo-kapica.

Teško je reći koliko ju je žena nosilo ovih proteklih jedanaest godina. Prestala sam brojiti. Toliko je mnogo prijateljica oboljelo od raka dojke. Arlene. Joy. Cheryl. Kaye. Sheila. Joan. Sandy. A kapica je išla iz ruke u ruku. Prijateljice su je davale jedna drugoj.

Svaki put kad bi se vratila k meni izgledala je otrcanije i jadnije, ali zato je u svakoj od tih žena svijetlila nova nada. Svaka koja je nosila sretnu kemo-kapicu danas je živa i dobro je.

Prošle godine dala sam je Patricku, svojem prijatelju i kolegi. Bilo mu je 37 godina kada mu je dijagnosticiran rak debelog crijeva. Patricku sam dala kapicu premda nisam bila sigurna da djeluje kod svake vrste raka. Patrick je rekao svojoj mami za kapicu, kako je sada on sljedeća karika u našem lancu preživljavanja. A ona je našla tvrtku Life is good, proizvođača kapa i drugih proizvoda s tim mottom. Nazvala ih je, ispričala im našu priču o bejzbolskoj kapi te naručila cijelu kutiju.

Razaslala je kape Patrickovim najbližim prijateljima i rođacima, a oni su se slikali s njima. Patrick je po cijelom hladnjaku pričvrstio fotografije prijatelja s fakulteta, njihove djece, pasa i vrtnih patuljaka s kapticama na kojima je pisalo *Život je dobar*.

Ekipa u tvrtki Life is good, Inc. bila je ganuta pričom koju im je ispričala Patrickova mama. Održali su sastanak i pred svoje zaposlenike postavili zadatak da,

“u duhu putujuće sretne kemo-kapice” daju svoju kapu nekome kojemu je potrebno ohrabrenje. Poslali su Patricku fotografiju na kojoj je svih njihovih 175 zaposlenika s kapama na glavi.

Patrick je završio kemoterapiju i dobro se osjeća. Doista je imao sreće; kosa mu nije ispala, samo se malo prorijedila. Kapu nije nosio, ali ona mu je i bez toga pomogla. Držao ju je na stoliću podno stuba kako bi poruku mogao pročitati svakoga dana.

Pomogla mu je prebroditi one zaista gadne dane kada je htio prekinuti kemoterapiju i odustati. Takvi su dani poznati svima koji imaju rak. Poznati su čak i onima koji ga nikada nisu imali.

Pokazuje se da nije sve nas ohrabrivala kapa, nego njezina poruka. I da nam ona i dalje daje snagu.

Život je stvarno dobar.

Šalji dalje.

LEKCIJA

2

*Kad ne znate kako dalje,
samo učinite sljedeći korak*

Moj je život znao biti poput “crne kraljice”, one igre koje smo se igrali kao djeca. Kad se ona okrene, moraš ostati u položaju u kojem si se u tom trenutku zatekao. Kad god bi mi se nešto dogodilo, ja bih se ukočila poput kipa, bojeći se da će nešto poći po zlu ili da ću donijeti pogrešnu odluku. Problem je u ovome: ako predugo stojiš u mjestu, to je tvoja odluka.

U specijalnom božićnom izdanju *Charlieja Browna* postoji jedan prizor u kojem Charlie Brown dolazi na konzultacije k Lucy, koja je postavila štand za psihijatrijske savjete za pet centi. Lucy se svojski trudi postaviti mu dijagnozu.

Ako se pacijent boji odgovornosti, onda sigurno ima hipengiofobiju. Ali Charlie Brown misli da to nije ono čega se najviše boji.

Lucy se dalje trudi odrediti što je posrijedi. Ako se Charlie boji da će pasti sa stuba, možda ima klimakofobiju. Ako se boji mora, ima talasofobiju. Ili možda gefirofobiju, strah od prelaska mostova.

Na kraju Lucy postavlja ispravnu dijagnozu: pantofobija.

Kada upita Charlesa je li u tome njegov problem, Charlie je pita u čemu se ta bolest sastoji. Odgovor ga šokira, a onda utješi.

Što je pantofobija? To je strah od *svega*.

Točno! To je ono od čega boluje Charlie Brown.

I ja također.

Kroz srednju školu sam prošla teturajući, a vodič mi je bio alkohol. Otišla sam na najbliži fakultet jer su me užasavali svi oni koraci koje bi zahtijevala prijava na sveučilište izvan Ravenne u državi Ohio, a potom odlazak od kuće i život u studentskom domu.

Svakoga dana putovala sam autobusom deset kilometara od Ravenne do Kenta, ne zato što je Sveučilište u Kentu dobra, solidna i dostupna državna škola, što jest bilo, nego zato što nisam mogla zamisliti kako bih mogla izvesti taj skok i otići na studij onako kako su otišle moje tri starije sestre i brat. Oni su otišli na Sveučilište države Ohio, jedno od najvećih sveučilišta u zemlji. U Kentu je

moj svijet ostao malen i siguran. U kantini sam sjedila za stolom s ljudima iz srednje škole.

Nakon godinu-dvije na fakultetu, pala sam kemiju. Postala je previše teška, pa sam prestala pohađati predavanja. Tri puta sam promijenila smjer. A potom sam s dvadeset jednom godinom zatrudnjela i prestala studirati, a uz to i prestala piti. Zatim sam prihvaćala razne poslove, od kojih mi ni jedan nije odgovarao. Bila sam sudska službenica. Tajnica u odvjetničkom uredu. Voditeljica ureda. Prevozila sam preminule u mrtvačnicu.

Što da učinim sa svojim životom? Budućnost me plašila. Onda mi je jednoga dana prijateljica s terapije predložila ovo: Samo učini korak, pravi korak.

I to je to?

To mogu.

Obično znamo koji je sljedeći korak koji treba poduzeti, ali on je tako malen da ga ne vidimo jer gledamo predaleko, pa pred sobom vidimo samo golem, zastrašujući skok a ne malen, jednostavan korak. I zato čekamo. I čekamo. Čekamo kao da će nam se, poput crvenog tepiha, pred nogama odmotati nacrt s detaljnim planom djelovanja.

Čak i da se odmota, bili bismo previše uplašeni da na njega stupimo.

Htjela sam završiti studij, htjela sam raditi ono što volim umjesto posla koji sam morala raditi, ali koji studij odabrati? Čime ću ga platiti? I što će poslije biti moj posao? Toliko je pitanja ostajalo bez odgovora.

Jednoga mi je dana mama otkrila što može biti sljedeći, pravi korak.

– Samo nabavi katalog sveučilišnih kolegija – predložila je.

I to je to?

To mogu. Pa sam uzela katalog. Potom ga otvorila. Listala sam ga i flomasterom označivala kolegije koje bih voljela pohađati, samo zato što su mi bili zanimljivi, a ne zato što moram dobiti diplomu.

Sjela sam na pod u dnevnom boravku i listala stranicu po stranicu. Prvo sam, poput djeteta kojem je najdraži predmet u školi veliki odmor, obilježila gimnastiku, jahanje, hodanje i kampiranje u planini. Potom tečaj psihologije i likovne umjetnosti. Pa mnoštvo tečajeva pisanja. Prošla sam svaku pojedinu stranicu, čitajući opis svakog kolegija, dok nisam našla škrinju s blagom. Tečaj pisanja informativnih tekstova. Tečaj pisanja publicističkih tekstova. Tečaj pisanja za časopise. Tečaj reportaže. *Čovječe!* Prešla sam sve, od antropologije do zoologije. Kad sam završila, vratila sam se na početak kataloga kako bih vidjela koje sam kolegije najčešće obilježavala.

Tečajeve pisanja.

Pa sam se upisala na jedan kolegij pisanja. Pa na još jedan. I još jedan.

Kad ne znaš što dalje, jednostavno učini prvi sljedeći korak, sljedeću pravu stvar. To obično nije nešto veliko. Kao što reče E. L. Doctorow, pisanje knjige podsjeća na

noćnu vožnju automobila. “Vidiš samo onoliko koliko osvjetljavaju tvoja svjetla, ali tako možeš proći cijeli put.”

Ta filozofija vrijedi i za život. Svjetla mojeg automobila osvjetljavaju samo sto metara ceste, ali tako ipak mogu doći sve do Kalifornije. Dovoljno mi je tek toliko svjetla koliko mi je potrebno za kretanje.

Na Sveučilištu u Kentu diplomirala sam novinarstvo kada mi je bilo trideset godina. Deset godina poslije dobila sam titulu magistra religijskih studija na Sveučilištu Johna Carrolla. Nikada nisam odredila da ću magistrirati. Da sam računala godine (pet), trošak (tisuće dolara) i godine provedene na predavanjima, u radu kod kuće, istraživanju (kasne večeri, vrijeme ručka, vikendi), nikada ne bih bila poslala onaj prvi ček za školarinu.

Samo sam se upisala na jedan kolegij, potom na još jedan i još jedan, i jednoga sam dana završila studij.

Slično je bilo s podizanjem moje kćeri. Nisam ni sanjala da ću biti samohrani roditelj svih osamnaest godina njezina djetinjstva. Moja je kći završila srednju školu u istome mjesecu kada sam ja magistrirala. Drago mi je što u vrijeme kad sam je rodila, kad mi je bila dvadeset jedna godina, nisam znala koliko će vremena, novca i žrtvovanja biti potrebno da je dovedem do dana kada je maturirala. Bila bih prestravljena.

Svako malo neki stručnjak izračuna koliko košta odgojiti dijete. Mnogo je to nula. Neće taj novac odvrati buduću roditelje, jer kad bi tko izračunao sve vrijeme

i energiju potrebne za podizanje djeteta, čovječanstvo bi izumrlo.

Tajna uspjeha – roditeljskoga i životnoga – leži u tome da ne računamo troškove. Nemojte misliti o tome koji vas još koraci čekaju. Nemojte zuriti u golemi ponor između starta i cilja. Zbog toga nećete moći poduzeti sljedeći mali korak.

Želite li izgubiti dvadeset kilograma, naručite salatu umjesto pomfrita. Želite li biti bolji prijatelj, podignite slušalicu umjesto da puštate da zvoni. Želite li napisati roman, sjednite i napišite jedan odlomak.

Bojimo li se velikih promjena, ipak obično imamo dovoljno hrabrosti za sljedeći, pravi korak. Jedan nevelik korak, potom još jedan. To je ono što je potrebno da bismo podigli dijete, završili fakultet, napisali knjigu, da bismo ostvarili svoje najsmjelije želje.

Koji je tvoj sljedeći, pravi korak? Nije važno koji je, samo ga poduzmi.

LEKCIJA

3

*Život je previše kratak, zato ga nemojte
tratiti na mržnju*

Djeca se nisu vidjela s tatom deset godina.
Tko bi ih mogao kriviti?

Četiri godine nisu s njim razgovarala.

Nije se više imalo što reći.

Njihov tata nije nikada prestao piti. Poput većine alkoholičara, povremeno bi prestao, a onda bi se iznova vratio alkoholu. Uspijevalo mu je postati trijezan. Nikada mu nije uspijevalo ostati trijezan. Na njega se nije moglo računati. Na kraju su izgubili dom.

Jednoga dana Jane je okončala njihov brak, odnosno ono što je ostalo od braka. Kada su se 1979. godine razveli, djeca su još bila tinejdžeri. Starijoj kćeri bilo je 17,

sinu 15, a mlađoj kćeri 13. Prolazile su godine. Otac bi se povremeno pojavio u njihovu životu. Svakih nekoliko godina nazvao bi ih telefonom. Išao je na odvikavanje. I uvijek pokleknuo.

Postupno je potpuno nestao iz njihovih života. Deset godina nije ih posjetio, četiri godine nije nazvao. Onda se jednoga proljeća sin javio na telefon. Zvali su iz bolnice u Parmi, u državi Ohio, tražeći najbližeg srodnika njihova oca.

Sin je nazvao mamu. Jane mi je rekla da je, kada joj je sin rekao “Tata umire od raka”, imala osjećaj da ju je netko udario šakom u trbuh.

Ali dogodilo se nešto čudno. Sve godine boli i gnjeva odjednom su nestale.

Njezin bivši muž nije imao ni novca ni rodbine. Nije se ponovo oženio. Nikada nije vidio šestero svoje unučadi. Bio je u teškom stanju. Ležao je u bolnici tjedan dana. Prije je bio na operaciji raka debelog crijeva, za što nisu znali. Ostalo mu je malo vremena.

Jane je odvezla djecu u bolnicu da vide oca. Sama nije ušla u sobu. Nakon razvoda se preudala i izgradila novi život. Bivšega muža nije vidjela dvadeset godina i nije ga htjela uznemiriti posjetom, a ni sama se nije htjela uzrujati. Morala je biti jaka radi djece. Sjedeći pred bolničkom sobom, razmišljala je o tome što da učini. Pri povratku kući razgovarala je s djecom i rekla im da će podmiriti sve troškove liječenja. Zatim je pomogla da se

njihova oca smjesti u hospicij. Svakoga dana odlazila je s njima, da im bude potpora, ali nikada nije ušla u njegovu sobu. To bi bilo neumjesno.

U tim posljednjim danima otac i djeca su ponovo postali obitelj. Nestalo je gorčine. Kad su razgovarali o prošlosti, prepričavali su samo lijepe uspomene. Djeca su rekla ocu da ga vole – i shvatila da je to istina.

Jane je zatim zajedno s djecom organizirala pokop, odabrali su lijes i cvijeće. Odlučili su da ne bude bdijenja. Nisu htjeli pokojnika osramotiti ako nitko ne nazove ili se jave oni koji će postavljati previše pitanja o izgubljenim godinama.

Htjeli su da umre onako kako nije uspio živjeti – dostojanstveno. Kada je toga lipnja umro, svi su našli novi mir. Bili su slobodni, kao što je i on bio slobodan. Nije više patio zbog raka ili alkoholizma.

Na pogrebu je jedna kći pročitala svoju pjesmu. Ostali su prepričavali lijepe uspomene. Moja je prijateljica zahvalila svima na dolasku. Platila je sve troškove: za bolnicu, skrb u hospiciju, pogreb, cvijeće.

Kada sam je pitala zašto se toliko potrudila pomoći čovjeku koji joj je nanio toliko boli, Jane je rekla da je razlog jednostavan: “Bio im je otac.”

Kako čovjek dođe na tu razinu milosti i ljubavi?

Nekima je ta milost dana, drugima je ona plod truda.

Za one koji tu milost nisu primili, mogu naučiti kako je steći u *Velikoj knjizi Anonimnih alkoholičara*. U

njoj se govori o tome kako se osloboditi ljutnje i gorčine. Život pun gnjeva postaje život praznine i nezadovoljstva. Ljutnja nam zaklanja svjetlost Duha.

U poglavlju “Oslobađanje od ropstva”, jedna se osoba sjeća članka nekog pastora, objavljenog u časopisu. Evo što on kaže o srdžbi:

Osjećaš li neku ljutnju koje se želiš osloboditi, moli se za osobe prema kojima je osjećaš, i bit ćeš slobodan. Moli se da sve što želiš za sebe bude dano njima, i bit ćeš slobodan. Moli za njihovo zdravlje, njihov napredak i sreću, i bit ćeš slobodan. Čak i ako im to zapravo ne želiš, ako su tvoje molitve tek prazne riječi i ne misliš tako, nemoj prestati moliti i čini to svakoga dana dva tjedna. Tada ćeš shvatiti da to zaista misliš i da im to želiš, i shvatit ćeš da te umjesto gorčine, ljutnje i mržnje sada ispunjavaju sućutno razumijevanje i milost.

Iskušala sam tu metodu. Rezultati su bili nevjerojatni.

Katkada, kada mi je zaista teško, moram se moliti za moć da se molim za danu osobu. Uvijek dođe.

Želite se osloboditi gnjeva, mržnje, ljutnje? Počnite od praštanja. Opraštajući bivšem mužu, Jane se oslobodila gorčine prošlosti. Opraštajući ocu, njezina su se djeca zauvijek oslobodila gorčine prošlosti.